

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН ТУРКИЯ ЎРТАСИДА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ СОҶАЛАРИДАГИ ҲАМКОРЛИК

Қўзибўев Искандар

ФарДУ Ўзбекистон тарихи йўналиши магистранти

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7884958>

Ўзбекистон Республикасининг Туркия билан тиббиёт соҳасидаги ҳамкорлиги 1991 йил 19 декабрда имзоланган ҳукуматлараро битим ва протокол¹, соғлиқни сақлаш вазирликлари ўртасида тузилган шартнома ва битимлар асосида бир-бирларига мутахассислар юбориш, ўзаро тажриба алмашиш, биргаликда илмий тадқиқот ишлари олиб бориш, дори-дармон ва тиббий жиҳозлар етказиб бериш каби шаклларда олиб борилди.

Туркия Республикаси соғлиқни сақлаш вазири, доктор Йилдирим Актюна бошчилигидаги делегация 1992 йил апрель ойида Тошкент, Самарқанд шаҳарларидаги шифохоналарда бўлиб, касалликларни қуёш ва лазер нурлари билан даволаш, касалликни аниқлаш усуллариغا юқори баҳо берди. Шундан сўнг, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазири Ш.Каримов бошчилигидаги делегация Туркиянинг Анқара, Истанбул, Измир шаҳарлари тиббиёт муассасаларида бўлиб, уларнинг дори-дармонлар ва тиббий жиҳозлар билан яхши таъминланганлигини, Туркияда суғурта тиббиёти ривожланганлигини қайд этди². Ўзбекистонда суғурта тиббиётини ташкил қилишда турк қардошларимиз тажрибасидан ўрганиш мумкин.

Тошкент 1-тиббиёт институти ва Анқарадаги Ҳожаттепа ҳамда Ғози университетлари ўртасида 1992 йилда имзоланган битимга кўра, ўзбек шифокорлари 1992–1993 йилларда бир неча марта Туркияга боришди. Мазкур университетлар ректорлари бошчилигидаги делегация 1994 йилда ўзаро алоқаларни мустаҳкамлаш мақсадида Самарқанд ва Тошкент 1-тиббиёт институтларига келди. Тошкент 1-тиббиёт институтидан 16 нафар талаба, Тошкент педиатрия институти ва Самарқанд тиббиёт институтидан биттадан докторант Туркияда таҳсил олиш учун юборилди. Айни вақтда Ўзбекистондаги тиббиёт институтларида туркиялик 17 нафар талаба таҳсил олди³.

¹ «Халқ сўзи», 1991 йил 26 декабрь.

² «Халқ сўзи», 1992 йил 23 апрель.

³ Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги халқаро иқтисодий алоқалар бошқармаси жорий архиви. 1992–1998 йиллар материаллари.

Туркия фармацевтика компаниялари билан соғлиқни сақлаш соҳасидаги ҳамкорлик 1992 йилдан бошлаб йўлга қўйилди. Туркия 1992–1993 йилларда республикамиз тиббиёт муассасаларига 33,5 млн. ва чорва молларини даволаш муассасаларига 3,5 млн. АҚШ доллари миқдоридаги тақчил дори-дармонлар ва тиббий жиҳозларни юртимизга ажратилган кредит ҳисобидан етказиб берди⁴.

Тошкентда 1993 йилда ўз ваколатхонасини очган дори-дармон ишлаб чиқарувчи «Эдзжажибоши» компанияси шу йили қиймати 10 млн. АҚШ долларига тенг бўлган 70 турдаги дори келтирди ва «Самарқандфармацевтика» жамоаси билан ҳамкорликда Туркиядан келтирилган дориларни қadoқловчи завод очди. Мамалакатимиз билан 1992 йилдан бошлаб ҳамкорлик қилаётган «Doryular» номли турк фирмаси 1993 йилда 10 млн. АҚШ доллари миқдорида дори етказиб берди⁵.

2000 йилнинг январида республикамизда Туркиянинг «Нобель» фармацевтика компанияси 10 турдаги тиббий анжомларни ишлаб чиқаришни бошлади⁶.

Шундай қилиб, мустақиллик йилларида Ўзбекистон Республикаси билан Туркия ўртасида таълим, илм-фан ва соғлиқни сақлаш соҳасида алоқалар ўрнатилибгина қолмай, балки у ривожланиб, ўзаро ҳамкорлик даражасига кўтирилди.

Мамлакатимизда иккала давлат ҳамкорлигида 1992–1993 йилларда очилган ўзбек-турк лицейлари бу ҳамкорликнинг ажойиб намунасидир. Тажрибали мураббийлар дарс берган бу лицейлар Ўзбекистонда ўрта ва касб-хунар таълимини ривожлантиришга аниқса, ўз ўқувчиларини инглиз ва турк тилларини пухта ўрганишига, аниқ фанларни чуқур ўзлаштиришига баракали ҳисса қўшди. Мазкур лицейларни битирган кўплаб ўқувчилар «Умид» жамғармаси грантларига сазовор бўлиб, ривожланган давлатларнинг нуфузли олий ўқув юртларида таҳсил олишган, уларнинг анчагина қисми республика халқ хўжалигининг турли соҳаларида фидокорона меҳнат қилмоқда.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги халқаро иқтисодий алоқалар бошқармаси жорий архиви. 1992–1998 йиллар материаллари.

⁴ Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ташқи иқтисодий фаолиятни таҳлил этиш ва прогнозлаш Бош бошқармасининг Осиё ва Африка бўлими жорий архиви. 1992–1998 йиллар материаллари.

⁵ «Халқ сўзи». 1993 йил 30-октябрь; 1994 йил 16, 24 февраль.

⁶ «Фидокор», 2000 йил 19 октябрь.

2. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ташқи иқтисодий фаолиятни таҳлил этиш ва прогнозлаш Бош бошқармасининг Осиё ва Африка бўлими жорий архиви. 1992–1998 йиллар материаллари.
3. «Халқ сўзи». 1993 йил 30-октябрь; 1994 йил 16, 24 февраль.
4. «Фидокор», 2000 йил 19 октябрь.
5. «Халқ сўзи», 1991 йил 26 декабрь.
6. «Халқ сўзи», 1992 йил 23 апрель
7. Nishonov A. A. analysis of sources in the 16th century history of the fergana valley //European Journal of Humanities and Educational Advancements. – 2022. – Т. 3. – №. 1. – С. 79-83.
8. Нишанов А. Политические процессы в Ферганской долине в годы правления Кельди Мухаммада султана //Актуальные проблемы истории Узбекистана. – 2022. – Т. 1. – №. 1. – С. 336-344.
9. Nishonov A. The history of the Sheibanid period of the fergana valley in foreign historiography //Конференции. – 2021.
10. Nishonov A. Review of the fergana valley in memorial works during the shaybani rule //International Scientific and Current Research Conferences. – 2021. – С. 127-132.
11. Nishonov A. Ferghana Valley during the reign of Sultan Saidkhan //Scientific journal of the Fergana State University. – 2018. – Т. 2. – №. 3. – С. 50-52.

